

ביסוד דין אסמכתא וביחס לנזירות

הדבור כאדם האוחז כלי בבית יד שלו ומטלטלו כולו ומש"ה
חייל נדרא ולקמן מפרש להו לידות.

ה. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף נ עמוד א

אלא אמר רב יוסף, מהכא: המקדש את האשה, ואמר כסבור
הייתי שהיא כהנת והרי היא לוי, לוי ונמצאת כהנת, ענייה
והרי היא עשירה, עשירה והרי היא ענייה - מקודשת, מפני
שלא הטעת; ואמאי? הא קאמר כסבור הייתי! אלא משום
דאמרין דברים שבלב אינן דברים. אמר ליה אביי: דלמא שאני
התם, דלחומרא! אלא אמר אביי, מהכא: בכולם אף על פי
שאמרה בלבי היה להתקדש לו, אעפ"כ אינה מקודשת;
ואמאי? הא קאמרה בלבי היה. ודלמא שאני התם, דכיון
דאתניה, לאו כל כמינה דעקרא לה לתנאיה!

ו. חדושי הריטב"א מסכת קידושין דף נ עמוד א

ודילמא שאני התם דעקרא לתנא. פירוש וסותר בדברים
שבלבו מה שהתנה בפיו דהוה לבו סותר את דברי פיו, מה
שאינן כן בהאי דזבין נכסיה סתם שאינו סותר דברי פיו ממש
אלא שמוסיף עליהם, ושמעין מהכא דדברים שבלבו ובלב כל
אדם דהוה דברים, אם הוא עוקר מה שהתנה עליו בפירוש לא
מהני ליה דברים שבלבו ותנאו קיים.

ז. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף כז עמוד ב

מתני'. נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין, שהיא תרומה - אף
על פי שאינו תרומה, שהן של בית המלך - אף על פי שאינן
של בית המלך. וכו'
שהן של בית המלך - ואף על פי שאינן של בית המלך. היכי
נדר? א"ר עמרם אמר רב: באומר יאסרו פירות העולם עלי אם
אינן של בית המלך. כיון דאמר יאסרו, איתסרו עליה כל פירי
עלמא! באומר היום. אי דאמר היום, לא מקבל מיניה מוכס!
באומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם, ואף על גב דסבירא
לן דברים שבלב אינם דברים, לגבי אונסין שאני.

ח. הר"ן מסכת נדרים דף כח עמוד א

היכי נדר - לישנא דמתני' קשיא ליה דקאמר נודרים שהן
תרומה והיכי שייך נדרא בהאי לישנא כלומר אי דאמר יאסרו
פירות עולם עלי לעולם אינן דברים שבלב מבטלין מה שהוציא
בפי' אפילו גבי אונסא כי האי אלא דהכא סתמא קאמר יאסרו
פירות עולם עלי ונהי דסתמא לעולם משמע ה"מ היכא דליכא
אונסא משום דטפי משמע לעולם ממהיום אבל היכא דאיכא
אונסא הך אונסא מפרש ליה לדבוריה דהיום קאמר כיון שלא
אמר בפירוש בהיפך

א. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כד עמוד ב

גמרא. משחק בקוביא מאי קא עביד? - אמר רמי בר חמא:
משום דהוה אסמכתא, ואסמכתא לא קניא. רב ששת אמר: כל
כי האי גוונא - לאו אסמכתא היא. אלא: לפי שאין עסוקין
בישובו של עולם. מאי בינייהו? - איכא בינייהו דגמור
אומנותא אחריית וכו' ולא פליגי? והתניא: בין שיש לו אומנות
שלא הוא, בין שאין לו אומנות אלא הוא - הרי זה פסול! -
ההיא רבי יהודה משום רבי טרפון היא. דתניא, רבי יהודה
אומר משום רבי טרפון: לעולם אין אחד מהן נזיר, לפי שלא
נתנה נזירות אלא להפלאה.

ב. רש"י מסכת סנהדרין דף כה עמוד א ד"ה אין אחד

אין אחד מהן נזיר - שנים יושבין ואחד עובר, זה אומר: פלוני
העובר נזיר הוא, וזה אומר: אינו נזיר, ואמר אחד: הריני נזיר
אם כמותו הוא שהוא נזיר, וחבירו אומר: הריני נזיר אם כמותו
הוא שאינו נזיר, ושניהם מתכוונין לנזירות ונמצא כאחד מהם,
ואמר ר' טרפון אין אחד מהן נזיר, שעל הספק אמר דבריו
תחילה ואין זו הפלאה דכי יפליא איש (ויקרא כז) יפרש
משמע, אלמא לר' טרפון דכי תלי תנאה במידי דלאו בידיה
ולא ידע לה, אפילו הכי הוה אסמכתא, ולא אמרין: מספיקא
גמר ואקני.

ג. תוספות מסכת סנהדרין דף כה עמוד א ד"ה ההיא ר'

ההיא ר' יהודה משום ר' טרפון - דאמר לא נתנה נזירות אלא
להפלאה פ"ה אלמא כיון דמספקא ליה אי הוי נזיר אי לא
מספיקא לא משעביד נפשיה הכא נמי מספיקא לא גמר ומקני
והקשה הריב"ן מאי מדמה קנין לנזירות שאני נזירות דגלי
קרא דכתיב כי יפליא וי"ל דמ"מ נילף מיניה בעלמא ור"י פי'
דמ"מ מייתי שפיר ואין להקשות שאני הכא דגלי קרא משום
דהא לא מפרש בקרא מאי היא הפלאה אלא גלי לן קרא
דבעינן הפלאה ולא ידעינן מה היא הפלאה אלא תיתי לן
מסברא מה היא הפלאה והיינו דקאמר ההיא רבי יהודה היא
דאמר משום רבי טרפון דכיון דלא חשיב ליה הפלאה א"כ
ש"מ דעל כרחיק הוא דאמר לעיל בכי האי גוונא אסמכתא היא
דאי לאו אסמכתא היא מילתא דלא ידע אם כן הוה נמי הך
הפלאה אף על גב דלא ידע ומדקאמר ר' יהודה לעולם אין
אחד מהם נזיר וכו' מכלל דלא הוי הפלאה כי האי גוונא אם כן
ש"מ לעיל דהוי אסמכתא כי האי גוונא וקרא דכי יפליא
איצטרך משום דידות נזירות כנזירות הלכך אי לאו קרא דכי
יפליא הייתי מרבה גם זו לידות נזירות דלא גרע מהם ומשום
הכי איצטרך כי יפליא לומר דלא חשיב כידות.

ד. הר"ן מסכת נדרים דף ב עמוד א

וידות נדרים הוא שמתחיל במקצת דבורו של נדר אלא שאינו
גומר אותו ואותו מקצת הדבור [הוי כאילו] נודר כל השלמות

ט. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף כ עמוד ב

/מתני'/. ארבעה נדרים התירו חכמים: נדרי זרוזין, ונדרי הבאי, ונדרי שגגות, ונדרי אונסין. נדרי זרוזין כיצד? היה מוכר חפץ, ואמר קונם שאיני פוחת לך מן הסלע, והלה אומר קונם שאיני מוסיף לך על השקל - שניהם רוצין בשלשה דינרין.

י. תוספות מסכת סנהדרין דף כד עמוד א ד"ה אמר רב

אמר רב דימי כגון דקבליה עליה בחד - פירש הקונט' דאפילו הכי קאמר ר' מאיר דיכול לחזור בו ולא נהירא דכיון דלרבותא נקטיה הוה ליה למימר לא צריכא כו' דמדקאמר כגון משמע דדוקא קא אמר כגון דקבליה עליה בחד על כן נראה דאמילתייהו דרבנן קאי דדוקא כגון דקבלוה עלויה בחד דחדא לריעותא הוא דאיכא קאמרי רבנן דאינו יכול לחזור בו אבל אי קבליה עליה כבי תרי יכול לחזור בו אף לרבנן כיון דאיכא תרתי לריעותא.

יא. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף סו עמוד ב

רב בר שבא הוה מסיק ביה רב כהנא זוזי. אמר ליה: אי לא פרענא לך ליום פלוני - גבי מהאי חמרא. סבר רב פפא למימר: כי אמרינן אסמכתא לא קניא - הני מילי בארעא, דלאו לזבוני קיימא. אבל חמרא, כיון דלזבוני קאי - כזוזי דמי. אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא: הכי אמרינן משמיה דרבה: כל דאי - לא קני.

יב. תוספות מסכת כתובות דף נו עמוד א ד"ה הרי זו

ותימא אם כן אמאי היא מקודשת הרי התנה בפירוש שאם יהא לה עליו שאר כסות ועונה שאינה מקודשת ואין לומר דלכך מקודשת לפי שמקדשה ע"מ שתמחול לו והרי מחילה אלא דאין מחילתה מחילה דהא תניא בפרק ב' דנזיר (דף יא. ושם) הריני נזיר ע"מ שאשתה יין ואטמא למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה והתם לא שייך לשנויי הכי ואור"י דאי לאו דילפינן מתנאי בני גד ובני ראובן ה"א דשום תנאי אינו מבטל את המעשה ואפילו לא יתקיים בסוף המעשה קיים והשתא דילפינן מהתם דמהני תנאי לבטל המעשה אמרינן דדוקא כשאינו מתנה על מה שכתוב בתורה דומיא דבני גד ובני ראובן שלא התנו על מה שכתוב בתורה

יג. תוספות הרא"ש מסכת כתובות דף נו עמוד א

ותימא אם כן היאך היא מקודשת הרי התנה בפירוש שאם יהיה לה שאינה מקודשת, ואין לפרש שאמר לה הרי את מקודשת על מנת שתמחלי לי שאר כסות ועונה ואם לא תמחלי לי לא תהיה מקודשת ומשום הכי מקודשת שהרי מחלה וחלו הקידושין ומ"מ אין מחילתה מחילה, זה אין לומר דהתנן בפ"ב דמסכת נזיר הריני נזיר על מנת שאשתה יין ושאטמא למתים הרי זה נזיר ואסור בכולן מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה והתם לא שייך מחילה (פי' ואמאי יהיה נזיר

כיון שהתנה בפירוש שאם לא ישתה יין שלא יהיה נזיר), ואומר ר"ת דהיינו טעמא דכל תנאי שאדם עושה להתנות על מה שכתוב בתורה אין דעתו שיהא התנאי קיים אלא כמפליג בדברים בעלמא בדרך ליצנות ודמיא להא דגיתין הרי זה גיטך על מנת שתרדי לתהום שתעלי לרקיע וכו' אינו אלא כמפליג בדברים וכשר ומאן דפליג התם מודה הכא מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה.

יד. רמב"ם הלכות נדרים פרק ח הלכה א - ב

מי שנדר או נשבע ופירש בשעת נדרו דבר שנדר או נשבע בגללו, הרי זה כמי שתלה נדרו או שבועתו באותו דבר, ואם לא נתקיים אותו דבר שנשבע בגללו הרי זה מותר. כיצד נדר או נשבע שאיני נושא אשה פלונית שאביה רע, שאיני נכנס לבית זה שכלב רע בתוכו, מתו או שעשה האב תשובה הרי זה מותר, שזה כמי שנדר או נשבע ואמר שלא אשא פלונית ולא אכנס לבית זה אלא אם נסתלק ההיזק וכן כל כיוצא בזה.

טו. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף כה עמוד ב

מתני'. נדרי שגגות: אם אכלתי ואם שתיתי, ונזכר שאכל ושתה; שאני אוכל ושאיני שותה, ושכח ואכל ושתה; אמר קונם אשתי נהנית לי שגגבה את כיסי ושהכתה את בני, ונודע שלא הכתו, ונודע שלא גגבה. ראה אותן אוכלין תאנים, ואמר הרי עליכם קרבן, ונמצאו אביו ואחיו והיו עמהן אחרים, בש"א: הן מותרים ומה שעמהם אסורים, ובה"א: אלו ואלו מותרין.

טז. רמב"ם הלכות נדרים פרק ח הלכה ג

אבל הנודר או הנשבע שאיני נושא פלונית הכעורה ונמצאת נאה, שחורה ונמצאת לבנה, קצרה ונמצאת ארוכה, קונם שאין אשתי נהנית לי שגגבה את כיסי ושהכתה את בני ונודע שלא גגבה ושלא הכתה, הרי זה מותר מפני שהוא נדר טעות והוא בכלל נדרי שגגות שהן מותרין, ואין זה כתולה נדרו בדבר ולא נתקיים הדבר, שהרי הסבה שבגללה נדר לא היתה מצויה וטעות היה.

יז. תלמוד בבלי מסכת שבועות דף כו עמוד ב

אמר שמואל: גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו, שנאמר: לבטא בשפתים. מיתיבי: בשפתים - ולא בלב, גמר בלבו מנין? ת"ל: לכל אשר יבטא האדם בשבועה; הא גופה קשיא, אמרת: בשפתים - ולא בלב, והדר אמרת: גמר בלבו מנין! וכו' אמר רב ששת, תריץ ואימא הכי: בשפתים - ולא שגמר בלבו להוציא פת חטין והוציא פת שעורין, גמר בלבו להוציא פת חטין והוציא פת סתם מנין? ת"ל: לכל אשר יבטא האדם.

יח. תוספות מסכת שבועות דף כו עמוד ב ד"ה גמר בלבו

גמר בלבו להוציא פת חטין והוציא פת סתם מנין - השתא משמע דמקרא קדריש הא דלא מיתסר אלא בפת חטין

דאזלין בתר דברים שבלב בשאין הפה מכחיש והא דקאמר שמואל צריך להוציא בשפתיו היינו שצריך להזכיר פת אבל חטין אין צריך להזכיר.
ראב"ן נדרים

נדר הבאי דאמר קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כעולי מצרים, דלהכי מותרת דאדעתא דנפשיה נדר אינש ודילמא חזי שומשמנא תמן ואסיק להו עולי [מצרים]. וכו' וכן נודרין להרגין ולחרמין, ולמוכסין שאין להם קיצבה או שעומד מאליו ולאו דינא דמלכותא הוא, שהן של [בית ה]מלך אף על פי שאין של [בית ה]מלך כדי להינצל מידם. והוא הדין שנשבע[ין] להם שהן של בית המלך. היכי נודר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם אין של [בית ה]מלך ומחשב בלבו שאינו אוסר אלא אותו יום בלבד, דאע"ג דדברים שבלב אינן דברים לענין מיעקר נידריה הוי דברים דכל דנדר אדעתא דנפשיה נדר.

ט. חדושי הריטב"א מסכת נדרים דף כח עמוד א

שהן של בית המלך. פי' לאו דוקא כל פירות דא"כ הוי נדרי הבאי [לעיל דף כד ב] דהא מילתא דלא אפשר הוא כנודר שלא יישן ג' ימים ולמה לי למיתי עלה משום נדרי אונסין אלא הכא במאי עסקינן באומר במקצת פירות ידועים דאפשר למיקם במילתא ופרכינן כיון דאמר יאסרו פירות עולם איתסר עליה פירוש דנהי דמחמת אונס נדר כיון דעיקרו ממון ולהציל ממון הוא נודר או נשבע חייב הוא לקיים נדרו או שבועתו אף על גב דהוה באונס.

כ. רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ג סימן נא

ואמר רבה הלכתא תליוה וזבין זביניה זביני וכו' שמעינן מכל הלין דתלאוהו וזבין זביניה זביני היכא דלא מסר מודעא ולא דוקא תלאוהו דאנסי' יסורין גדולים ואגבייהו גמר ומקני אלא אפילו בלא יסורין כגון אונס ממון כי ההוא עובדא דפרדיסא חשיב אונס וזביניה זביני אי לא מסר מודעא ואי מסר מודעא בכולהו זביניה לאו זביני ודוקא תליוהו וזבין אבל אי תליוהו ויהיב לא הויא מתנה ואפילו אי לא מסר מודעא אי ידעי עדים באונסיה.

כא. שו"ת מהרי"ט חלק ב - יורה דעה סימן כו

החקירה הג' אם זו שאמר בנ"ש דליתיה בשאלה אם מילתא פסיקת' היא לפי שראיתי תשו' לרב אבא מארי ז"ל שהיה מורה התר בנ"ש שיש לו פתח לומר דאדעת' דהכי לא נדר לפי שהיה מוכיח שנדר הניתר ע"י פתח משוי ליה לנדריה כעין נדרי טעו' ואין צריך התרה מן התורה מהא דאמר' בפ"ד דנדרים אמר רב יהודה אמר רב אסי אין חכם רשאי להתי' אלא כעין ד' נדרי' הללו קסבר אין פותחים בחרטה וכתב הר"ן ז"ל והיינו טעמ' דעדי' פת' מחרט' לפי שכל נדר הניתר ע"י פתח הרי הנוד' אומ' שאפי' כשנדר בתחל' אם היה נותן אל לבו אותו פתח לא היה נודר ונמצ' נדרו טעות וכן פי' הרא"ש ז"ל עד שיאמר אדעת' דהכי לא נדרתי ונמצ' שלא היה מעולם

נדר ומ"מ צריך התרה מדרבנן לפי שאין הטעו' ברור וגלוי כעין אות' ד' נדרים שלא הצריכו בהם התרה כלל דמילי מוכחי וברירו לכל הם וכיון דרבנן הוא דאצרוך היכא דאפשר ע"י התרת חכם מתקני' היכא דלא אפשר כגון בנ"ש דליתיה בשאלה מוקמי' לי' אדיניה דמאורייתא לא צרי' התרה.

ומיהו מסתברא לי דאפילו אם נאמר דבכל פתח הבא לאחר מכאן צריך התרה מן התורה אעפ"י שמצוי הוא כגון הא דפתח ליה רחמנא למשה כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך שירדו מנכסיהם ועניות שכיחא ואדעתא דהכי לא נדר מכל מקום אין הטעות בשעת הנדר שעדין לא הענו ואפשר שלא היה חושש לספק אם יענו וחל הנדר שפיר מ"מ בפתח דמעיקרא כגון שאמר קונם שאיני נושא את פלונית סתם ואחר כך אמר לא נדרתי אלא לפי שאמרו לי שהוא כעורה והרי נמצאת נאה או לפי שאביה רע וכבר מת וכבר עשה תשובה מאחר שהוא מעיד על עצמו שלא נדר אלא על אותה המחשבה ונמצא מוטעה אין צריך לזה התרת חכם מן התורה אעפ"י שלא פירש הטעם דכל שאילו גליה דעתיה והזכיר הטעם שנדר לא בעי התרה אף אם לא גילה ונאמן אדם על עצמו יותר ממאה עדים וקמי שמיא גליא שעל מחשבה זו נדר והרי זה טעות משעה שנדר דאילו בפתח הבא לאחר מכאן אעפ"י שהוא מצוי לא אמרינן הוברר הדבר למפרע שהנדר וכו' ומכל מקום הזקיקוהו חכמים להתרה משום דמסרכי ומדמי מילתא למילתא אבל בנזירות שמשון דליתיה בשאלה אוקמוהו אדאורייתא על פי דרכו זכרונו לברכה.

כב. שו"ת מהרי"ט חלק ב - יורה דעה סימן כו

וגבי נדרי שגגות שהתירו חכמים שנינו קונם אשתי נהנית לי שגגבה את כיסי ושהכת' את בני ונודע שלא הכת' ושלא גנב' ראה אותם אוכלים תאנים ואמר הרי עליכם קרבן ונמצאו אביו ואחיו והיו עמהם אחרים ב"ה אומרים אלו ואלו מותרים ומרישא דמתניתי' משמע דוקא לפי שאמר שגגבה את כיסי וכו' הא אם לא אמר כלום אעפ"י שאח"כ אמר לא אמרתי אלא על דעת שגגבה את כיסי חל הנדר שפיר וכו' ומ"ה בקונם אשתי נהנית לי בעינן שיאמר בפירוש שגגבה כדי שיהא ברור אצל השומעים שהוא טעות בעיקר הנדר שאל"כ מנא ידעי שאפי' אם הוא יאמר שכן היה בדעתו אכתי כיון שלהדיר את אשתו נתכוון והדבר זה אצל השומעים כמו אביו ואמו מ"מ הרי הדירה ולשום סבה עשה אלא שלא ידענו' ואעפ"י שהוא אומר' אח"כ הואיל ולא הית' גלויה אליו בשעה שנדר צריך התרת חכם אבל אם היה ידוע לנו שהקטטה היתה לפי שהיה סבור שגגבה את כיסו טעות בעיקר הנדר מקרי וטעותו ניכרת ואין צריך התרת חכם.

כג. חדושי הרמב"ן מסכת קידושין דף נ עמוד א

ואי קשיא הא דתנן (נזיר ב' א') האומר אהא הרי זה נזיר ואוקימנא (שם ה' ב') כשהיה נזיר עובר לפניו, ואמאי הא דברים שבלב הן, אינו כן דהואיל דאמר אהא הרי הוא כמי שאמר כזה שזה הוא ידות הנדרים שרבתה אותן תורה, והואיל

דסבירא ליה לרב פפא דיש יד לקידושין! חדא מגו מאי דסבירא ליה לשמואל אמר ליה לאביי.

כו. הר"ן מסכת נדרים דף ו עמוד ב

בעי רב פפא יש יד לקדושין וכו' - אפי' ביד מוכיח קמיבעיא ליה מי אמרין נהי דלא אתרבו להו ידות בהדיא גמרין במה מצינו מנדרים או אין יד ואפי' מוכיח נדרים שאני דחמירי דאפי' בדבורא בעלמא חיילי משא"כ בקדושין שהן צריכין איזה מעשה כסף או שטר או ביאה.

כח. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ז עמוד א

יש יד לצדקה, או אין יד לצדקה? היכי דמי? אילימא דאמר הדין זוזא לצדקה והדין נמי, ההוא צדקה עצמה היא! אלא כגון דאמר הדין ולא אמר נמי, מאי? הדין נמי צדקה קאמר, או דלמא [מאי] והדין - לנפקותא בעלמא קאמר, ודבורא הוא דלא אסקיה; מי אמרין כיון דאיתקש לקרבנות, דכתיב בפין - זו צדקה, מה קרבנות יש להן יד אף צדקה יש לה יד, או דלמא לבל תאחר הוא דאיתקש?

והדבר מוכיח על מה אמר הרי הוא נדר גמור, וכן הא דאמרין גלויי דעתא בגיטא מלתא היא כגון דגלי דעתיה בדבור סתם בשעת מעשה, אבל הכא ליכא גלויי דעתא בעידן זביני כלל דהא לא אמר כלום

כד. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף לב עמוד א

/מתני'/. השולח גט לאשתו, והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח, ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא - הרי זה בטל; קידם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח, ואמר לה גט ששלחתי לך בטל הוא - הרי זה בטל; אם משהגיע גט לידה, שוב אינו יכול לבטלו וכו'.

גמ' וכו' אם משהגיע גט לידה - אינו יכול לבטלו, פשיטא! לא צריכא, דמהדר עליה מעיקרא לבטולי, מהו דתימא, איגלאי מלתא למפרע דבטולי בטליה, קמ"ל.

כה. תוספות מסכת גיטין דף לב עמוד א

מהו דתימא איגלאי מילתא למפרע דבטולי בטליה קמ"ל - ורבא דאמר לקמן (דף לד.) דגלוי דעתא בגיטא מלתא היא היינו שנודע קודם שהגיע גט לידה אבל אם לא נודע אותו גילוי דעתא עד אחר שהגיע לידה לאו כלום הוא כגון דהוה רהיט בתר שליח לבטוליה וסבר שליח דהא דרהיט בתריה דבעי למימר אשור הב לה כדאמר לקמן (שם) וכי מבטל ליה אחר שבא לידה לפי שסבור שעדיין הוא ביד השליח ולא בא לידה אגלאי מילתא למפרע דלבטולי הוה רהיט קמ"ל מתני' דלאו כלום הוא וטעמא משום דבאותה שעה שהוא רץ לא נודע דעתו לא לשליח ולא לאשה ולא לב"ד והוה להו דברים שבלב דאינן דברים אף על פי שנאמן לומר כך היה בלבי ואף ע"ג דבעלמא גבי ההוא דזבין אדעתא למיסק לארץ ישראל (קדושין דף מט:) בדין הוא דלא הוה דברים כיון שלא חשש לפרש רוצה הוא שיתקיים הדבר בכל ענין אבל כאן עושה כל מה שיכול לעשות מ"מ עשאוהו כדברים שבלב ואין להקשות דמי איכא מידי דמדאורייתא לא הוי גט ומדרבנן הוה גט דכיון שקצת דומה לדברים שבלב לא חשיבא עקירת דבר מן התורה וכו' ועוד נראה לר"י כי דברים שבלב אינן דברים אפי' היכא דקי"ל שנאנס מלפרשם כמו שרוצה להוכיח בפ"ב דקדושין (דף נ.) דדברים שבלב אינן דברים וכופין אותו עד שיאמר רוצה אני דגט ודכפרה ולא מהני דברים שבלב להיות דברים אלא היכא שבלב גילוי דעתו יש לנו לדעת דעתו מעצמנו.

כו. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ו עמוד ב

בעי רב פפא: יש יד לקידושין או לא? היכי דמי? אילימא דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי, ואמר לחבירתה ואת נמי, פשיטא, היינו קידושין עצמן! אלא כגון דאמר לה לאשה הרי את מקודשת לי, ואמר לה לחבירתה ואת, מי אמרין ואת נמי אמר לה לחבירתה, ותפסי בה קידושין לחבירתה, או דלמא ואת חזאי אמר לה לחבירתה, ולא תפסי בה קידושין בחבירתה? ומי מבעי ליה לרב פפא? והא מדאמר ליה רב פפא לאביי: מי סבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים? מכלל